

جلد یک

نشر نویسه یارسی

رهنمودهائی برای آموزش

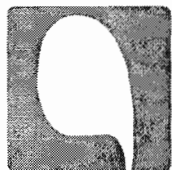
دستور زبان فارسی

مجموعه فعالیت‌های ارتباطی برای آموزش و یادگیری دستور زبان فارسی

نویسندگان: • دکتر رضامراد صحرایی

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

• حمید آقایی

رهنمودهایی برای آموزش

دستور زبان فارسی

مجموعه فعالیت‌های ارتباطی برای آموزش و یادگیری دستور زبان فارسی

نویسندگان:

دکتر رضامراد صحرایی

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

حمید آقایی

دانشجوی دکتری زبان‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

عنوان و نام پدیدآور	رهنمودهایی برای آموزش دستور زبان فارسی / نویسندگان رضامراد صحرایی، حمید آقایی.
مشخصات نشر	تهران : نشر نویسه پارس، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۲۱۲ صفحه
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۶۴۹-۳۱-۵
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
موضوع	دستور
موضوع	آموزش زبان فارسی
موضوع	گرامر
موضوع	آموزش زبان خارجی
شناسه افزوده	صحرایی، رضامراد، ۱۳۵۵ -، نویسنده
شناسه افزوده	آقایی، حمید، ۱۳۵۸ -، نویسنده
رده بندی کنگره	۶۲۲.۶۶۴۹۳۰۶۲ / ه۲م
رده بندی دیویی	۴۱۸ / ۲.

رهنمودهایی برای آموزش

دستور زبان فارسی

مجموعه فعالیت‌های ارتباطی برای آموزش و یادگیری دستور زبان فارسی

نویسندگان: دکتر رضامراد صحرایی - حمید آقایی

آتلیه نشر نویسه‌پارسی: Studio Five

ناشر: نشر نویسه پارسی

دفتر انتشارات: ۰۲۱-۷۷۰۵۳۲۴۶

نمایندگی فروش: کتابفروشی توس: ۰۲۱-۶۶۴۶۱۰۰۷

سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۰۴۵۵۴۵۵۴۱۴۲

وبگاه: www.neveeseh.com

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

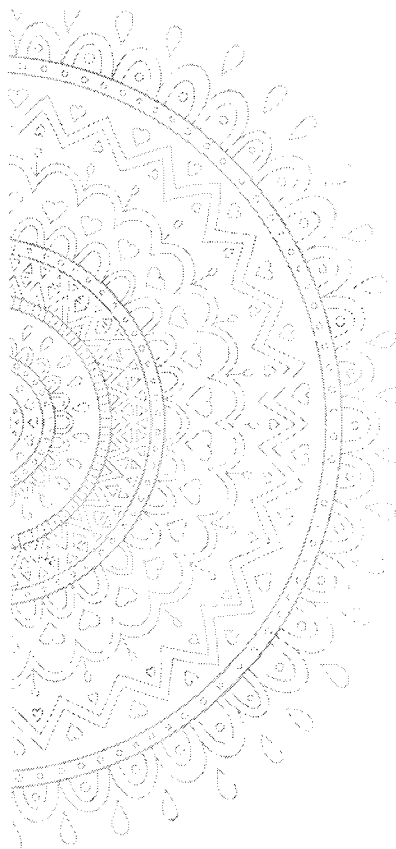
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۴۹-۳۱-۵

چاپ و صحافی: روز

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

کلیه حقوق محفوظ و متعلق به «نشر نویسه پارسی» است.
تکثیر و انتشار این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه، بدون مجوز قبلی و کتبی
ممنوع و مورد پیگیری قانونی قرار خواهد گرفت.

زبان‌شناسی کاربردی	شماره مسلسل انتشارات
۱۱	۱۰۱

فهرست مطالب

۷	پیش‌گفتار
۱۱	حال اخباری
۳۵	حال مستمر
۴۵	حال التزامی
۶۷	گذشته ساده
۸۱	گذشته استمراری
۹۵	گذشته ناتمام
۱۰۵	گذشته نقلی
۱۲۳	گذشته پیشین
۱۳۵	گذشته التزامی
۱۴۵	امر / نهی
۱۵۵	فعل‌های یک‌شخصه
۱۶۳	فعل‌های سببی
۱۷۱	کاربرگ‌ها
۲۱۵	جدول مصدرها و ستاک‌های حال و گذشته
۲۲۰	منابع

آموزش زبان دوم / خارجی، در سده اخیر، شاهد چند تحول بنیادین بوده است که از مهم‌ترین این تحولات می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. حرکت از روش‌های سنتی آموزش زبان مبتنی بر دستور زبان به رویکردها و روش‌های نوین مبتنی بر ارتباط؛

۲. حرکت از برنامه‌های درسی دستور-محور به برنامه‌های درسی ارتباط-محور؛

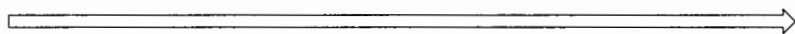
۳. حرکت از آزمون‌های ساختارگرا به آزمون‌های ارتباطی و معناگرا

این سه تحول، بر تمامی ساحت‌های اصلی آموزش زبان دوم / خارجی تأثیر گذاشته است. مرکز ثقل تمام این تحولات، نقش و جایگاه «دستور» در آموزش زبان دوم / خارجی است.

در ساحت روش‌های آموزش، ما از روش‌هایی که آموزش زبان را با آموزش دستور زبان برابر می‌دانستند (مانند روش دستور-ترجمه و شنیداری-گفتاری) عبور کردیم؛ در ادامه، به روش‌ها و رویکردهایی رسیدیم که دستور زبان را به طور کامل از برنامه آموزشی حذف کردند (مانند روش طبیعی، روش واژگانی، روش پاسخ فیزیکی کامل، و همه روش‌های انسان‌گرایانه). این روش‌ها معتقد بودند که «دستور» آموزش‌دانی نیست و کلاس، کتاب و معلم، نمی‌توانند نقشی در یادگیری آن داشته باشند.

اکنون و از حدود سال ۲۰۰۰ به بعد، به رویکردهای منطقی رسیده‌ایم که نه آموزش زبان را به معنای آموزش دستور می‌دانند و نه آن را به طور کامل از برنامه درسی حذف می‌کنند. این رویکردها که ذیل عنوان کلی «دستور آموزشی» مطرح می‌شوند، به «تمرکز بر صورت» تأکید می‌ورزند، اما آن را به خدمت معنا و ارتباط در آورده‌اند. این مسیر پیشرفت، در دو ساحت برنامه‌ریزی درسی و آزمون‌سازی زبان نیز رخ داده است و می‌توان آن را در قالب پیوستار زیر نمایش داد:

آموزش زبان = آموزش صورت + معنا آموزش زبان = آموزش معنا (ارتباط) آموزش زبان = آموزش صورت (دستور)

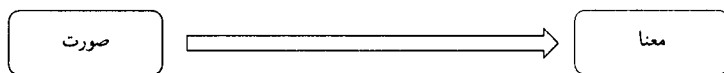

دستور آموزشی	دستور توصیفی	دستور تجویزی
برنامه درسی تکلیف-محور	برنامه درسی محتوا-محور	برنامه درسی ساخت‌گرا
آزمون‌های ارتباطی و معناگرا	آزمون‌های مهارتی	آزمون‌های دستور-محور

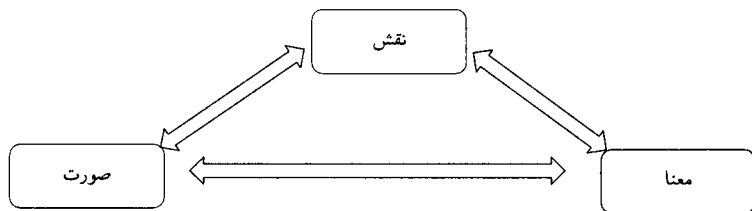
نمودار شماره ۱: پیوستار تحول رویکردها

همان‌گونه که نمودار شماره ۱ نشان می‌دهد، نوع نگاه پژوهشگران و مدرسان زبان به «دستور»، برنامه درسی، روش تدریس و حتی نحوه آزمون‌سازی را تعیین می‌کند؛ پس می‌توان این‌گونه نتیجه

گرفت که عصاره همه پژوهش‌های نظری و کاربردی در حوزه آموزش زبان دوم / خارجی، طرح «دستور آموزشی» است. در این دستور علاوه بر رابطه بین صورت و معنی، بر رابطه بین این دو و نقش ارتباطی نیز تأکید می‌شود. این بدان معناست که رابطه خطی بین صورت و معنی (نمودار شماره ۲) به رابطه فرایندی آنها با نقش منجر شده است (نمودار شماره ۳).

نمودار شماره ۲: رابطه خطی صورت و معنا

نمودار شماره ۳: رابطه فرایندی صورت، معنا و نقش

امروزه آموزش دستور در صورتی منجر به یادگیری زبان می‌شود که از اصول زیر تبعیت کند:

۱. هم از روش قیاسی بهره بگیرد و هم از روش استقرایی؛
۲. هم بر توسعه دانش خبری / محض تأکید بورزد و هم بر توسعه دانش روندی / کاربردی؛
۳. از تکالیفی استفاده کند که به روشنی رابطه بین صورت دستوری و نقش ارتباطی آن را مورد توجه قرار دهند؛

۴. مبتنی بر فنون تجربی موفق مانند موارد زیر باشد:

- الف) فنون بازتولیدی؛
- ب) فنون خلاق و ابتکاری؛
- پ) تکنیک‌های تقویت درونداد؛
- ت) تکنیک‌های ارتقای آگاهی.

کتابی که در دست شماست، تلاشی است برای آموزش دستور زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان مبتنی بر یافته‌های نوین زبان‌شناسی کاربردی و اصول چهارگانه فوق. این کتاب در دو جلد تدوین شده است. جلد نخست، عمدتاً زمان‌های دستوری را دربرمی‌گیرد و در جلد دوم، به سایر موضوعات از جمله اسم، صفت، قید، حروف ربط و اضافه، معلوم و مجهول، جمله‌های شرطی و موصولی پرداخته خواهد شد. ساختار هر فصل شامل دو بخش عمده توضیحات دستوری و فعالیت‌ها می‌شود. در بخش توضیحات دستوری تلاش شده است مهم‌ترین نکته‌های ساختی و کاربردی مرتبط با مباحث دستوری مورد نظر ارائه گردد. بخش فعالیت‌ها نیز مجموعه‌ای از

فعالیت‌های ارتباطی را برای آموزش مبحث مورد نظر ارائه می‌نماید. تمامی فعالیت‌های این بخش در قالب دوفره، گروهی یا کلاسی سامان داده شده است. آموزش مباحث و ارائه فعالیت‌ها لزوماً بر اساس ترتیب آموزشی نیست و انتخاب هر مبحث یا فعالیت، به برنامه آموزشی مورد نظر مدرسان بستگی دارد. همچنین، برخی از فعالیت‌ها را می‌توان به عنوان یک تکلیف کامل در کلاس اجرا کرد؛ برخی دیگر را به عنوان پیش تکلیف، و برخی نیز به عنوان پس تکلیف قابل اجرا هستند. در هر فعالیت، مواد آموزشی، دامنه فعالیت، سطح، زمان و نحوه اجرای فعالیت و سایر نکات مفید و کاربردی ذکر شده است. منظور از مواد آموزشی وسایل یا تمهیداتی است که ضروری است مدرس پیش از آغاز کلاس برای انجام آن فعالیت فراهم کند. در این بخش و برای اکثر فعالیت‌ها، کاربرگی در نظر گرفته شده است. تمامی کاربرگ‌های مرتبط با فعالیت‌های مختلف، در بخش کاربرگ‌ها، در انتهای کتاب قرار دارد. محتوای در نظر گرفته شده برای این کاربرگ‌ها را می‌توان از نظر حجم و سطح دشواری با توجه به سطح فارسی‌آموزان، زمان و شرایط کلاس تعدیل کرد. منظور از دامنه فعالیت، تناسب آن با سطح زبانی فارسی‌آموزان است؛ در مورد برخی از فعالیت‌ها دو یا سه سطح زبانی به عنوان دامنه فعالیت ذکر شده است و این بدان معنا است که بنا بر تشخیص معلم، این فعالیت برای آموزش، تثبیت یا مرور آن فعالیت در سطوح مختلف می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. زمانی که برای هر فعالیت پیشنهاد شده، یک زمان تقریبی است و با توجه به شرایط کلاس و نحوه اجرای فعالیت، این زمان با برنامه‌ریزی معلم می‌تواند تغییر کند. نحوه اجرای هر فعالیت بخش عمده توضیحات آن را در برمی‌گیرد که در قالب یک دستورالعمل ارائه شده است. همچنین در انتهای برخی از فعالیت‌ها، شیوه‌های دیگری نیز برای اجرای فعالیت پیشنهاد شده است. هم‌چون سایر موارد، مدرسان با خلاقیت خود می‌توانند برای هر فعالیت شیوه‌های مشابه دیگری نیز طراحی کنند تا با توجه به شرایط کلاس، بهترین نتیجه ممکن از فعالیت حاصل شود.

در پایان، ضمن تقدیم این کتاب به تمامی مدرسان ایرانی و غیرایرانی زبان فارسی، مشتاق دریافت نظرات و پیشنهادهای ارزشمند آنها خواهیم بود. در اینجا، لازم می‌دانم از نشر نویسه پارسی، به ویژه جناب آقای احمدی، مدیر این انتشارات، که به انتشار مجموعه آموزشی «رهنمودهایی برای آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان» همت گمارده‌اند، صمیمانه تشکر نمایم. کتاب حاضر، بخشی از مجموعه مذکور است که امید آن می‌رود به ساده‌سازی و اثربخشی آموزش‌های کلاسی زبان فارسی کمک نماید.

رضامراد صحرایی

دانشیار رشته زبان‌شناسی و آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان

دانشگاه علامه طباطبائی

حال اخباری

- توضیحات دستوری

- فعالیت‌ها

روش ساخت:

فعل حال اخباری در زبان فارسی عموماً به این شکل ساخته می‌شود:

می + ستاک حال + شناسه (م، -م، -ی، -د -یم، -ید، -ند)

به عنوان نمونه، از مصدر «خوردن» (ستاک حال «خوردن»، «خور» است):

می‌خورم، می‌خوری، می‌خورد می‌خوریم، می‌خورید، می‌خورند

نکته‌ها: ۱. برای منفی کردن این فعل کافی است «ن» را به قبل از «می» اضافه کنیم.

به عنوان نمونه (از مصدر «خوردن»):

نمی‌خورم، نمی‌خوری، نمی‌خورد نمی‌خوریم، نمی‌خورید، نمی‌خورند

۲. در فعل‌های مرکب و پیشوندی این الگو روی قسمت دوم فعل اعمال می‌شود.

به عنوان نمونه:

فعل پیشوندی «برگشتن» (ستاک حال: «برگرد»):

برمی‌گردم، بر نمی‌گردم

فعل مرکب «یاد گرفتن» (ستاک حال: «یاد گیر»):

یاد می‌گیرم، یاد نمی‌گیرم

۳. فعل «بودن» استثناست و مثبت و منفی آن به صورت‌های زیر صرف می‌شود:

هستم، هستی، است / هست هستیم، هستید، هستند

نیستم، نیستی، نیست نیستیم، نیستید، نیستند

۴. فعل «بودن» شکل مخفف هم دارد (به غیر از سوم شخص مفرد که در فارسی رسمی شکل مخفف ندارد):

هستم: م هستی: ی است/ هست: -
هستیم: یم هستید: ید هستند: ند

به عنوان نمونه:

من اهل آلمان هستم. / من اهل آلمانم.

۵. فعل‌های «داشتن» و «دوست داشتن» بدون «می» صرف می‌شوند:

ندارم، نداری، ندارد نداریم، ندارید، ندارند

دوست ندارم، دوست نداری، دوست ندارد.....

۶. در فعل‌های «نگه داشتن» و «برداشتن» باید از «می» استفاده کنیم:

نگه می‌دارم برمی‌دارم

۷. معمولاً به همراه حال اخباری از قیده‌ای زیر استفاده می‌کنیم:

- هرروز، هرشب، هر هفته، هر ماه و ...

من و دوستانم **هر هفته** به کوه می‌رویم.

- روزها، شب‌ها، جمعه‌ها، شنبه‌ها، آخر هفته‌ها و ...

او **روزها** استراحت می‌کند و **شب‌ها** به سر کار می‌رود.

- روزی دو بار، شبی یک بار، هفته‌ای سه بار و ...

من **روزی دو بار** مسواک می‌زنم.

- هر روز / روزی دو بار، (هر) دو هفته یک بار، (هر) چند وقت یک بار و ...

او هر چند وقت یک بار به ایران می‌آید.

- یک روز در میان، یک شب در میان، دو هفته در میان و

آنها **یک روز در میان** به دانشگاه می‌روند.

- همیشه / همواره، اغلب / بیشتر وقت‌ها، معمولاً، گاهی / بعضی وقت‌ها، به ندرت، هیچ وقت / هرگز / اصلاً
 من گاهی به سینما می‌روم اما هیچ وقت فیلم‌های ترسناک تماشا نمی‌کنم.

- فردا، فرداشب، پس فردا، روز بعد، هفته بعد / آینده / دیگر و
 هفته آینده به تهران می‌آیم.

- هنوز
 من هنوز با پدر و مادرم زندگی می‌کنم.

۸. در زبان فارسی فعل جمله‌هایی که حاوی قیودی نظیر «هیچ وقت / هرگز / اصلاً» باشند، منفی است.
 من اصلاً این غذا را دوست ندارم.

۹. برای ساختن حال اخباری از ستاک حال استفاده می‌کنیم. ستاک حال مصدرهایی که به «-دن» یا «-یدن» ختم می‌شوند، عموماً با حذف این عناصر حاصل می‌شود اما در سایر موارد فارسی‌آموزان باید این ستاک‌ها را بدانند (فهرستی از مصدرهای پرکاربرد و ستاک‌های حال این مصدرها در انتهای کتاب داده شده است).
 به عنوان نمونه:

ستاک حال «خوردن»، «خور»، و ستاک حال «پوشیدن»، «پوش» است
 اما ستاک حال «رفتن»، «رو / رو».

۱۰. در فارسی گفتاری، صرف فعل‌ها دچار تغییراتی می‌شود. این تغییرات علاوه بر اینکه شامل برخی شناسه‌ها می‌شود، گاه در ستاکِ حالِ برخی افعال نیز رخ می‌دهد. شناسه‌های «سوم شخص مفرد»، «دوم شخص جمع» و «سوم شخص جمع» در فارسی گونه گفتاری و در اکثر افعال تغییر می‌کند ولی سایر شناسه‌ها در فارسی گونه نوشتاری و گفتاری یکسان هستند. به عنوان نمونه، در مورد فعل «خوردن» تفاوت دو گونه نوشتاری و گفتاری فقط در شناسه‌های ذکر شده وجود دارد و ستاک حال هر دو گونه «خور» است:

مفرد		جمع	
نوشتاری	گفتاری	نوشتاری	گفتاری
می خورم	می خورم	می خوریم	می خوریم
می خوری	می خوری	می خورید	می خورین
می خورد	می خوره	می خوردند	می خورن

اما به عنوان نمونه، در گونه گفتاری فعل «رفتن» علاوه بر تغییر شناسه‌های مذکور، ستاک حال نیز دستخوش تغییر می‌شود («رَو» به «ر»):

مفرد		جمع	
نوشتاری	گفتاری	نوشتاری	گفتاری
می روم	می رم	می رویم	می ریم
می روی	می ری	می روید	می رین
می رود	می ره	می روند	می رن

برای ملاحظه ستاک حال افعال مختلف در گونه‌های نوشتاری و گفتاری به فهرست انتهای کتاب مراجعه کنید.

حال اخباری

• فعالیت‌ها

بسیاری از نقش‌های ارتباطی زبان فارسی از طریق ساخت حال اخباری بیان می‌شوند. در این فصل ۱۵ فعالیت ارتباطی گنجانده شده که اجرای آنها در کلاس می‌تواند به فارسی‌آموزان در تقویت نقش‌های ارتباطی گوناگون مرتبط با ساخت حال اخباری کمک نماید.

۱. اشتراکات

- مواد آموزشی: کاربرگ (۱)
- دامنه فعالیت: کل کلاس
- سطح: مقدماتی، پیش‌میانی، میانی
- زمان: ۲۵ دقیقه
- نحوه اجرا:
۱. برگه‌ای مانند کاربرگ (۱) حاوی دو ستون آماده کنید. در ستون اول اسامی فارسی‌آموزانتان را بنویسید و ستون دوم را خالی بگذارید. در این ستون فارسی‌آموزان باید به ترتیبی که در مرحله بعد توضیح داده خواهد شد، اشتراکات خود را با دیگر فارسی‌آموزان بنویسند.
 ۲. به هر فارسی‌آموز یک کپی از کاربرگ مذکور بدهید.
 ۳. از فارسی‌آموزان بخواهید پس از جویاشدن چیزهای مشترک بین خود و فارسی‌آموزان دیگر، مقابل اسم هر یک از آنها در ستون دوم، جمله‌ای درباره یکی از اشتراکاتشان بنویسند. توضیح دهید که در برگه هر فارسی‌آموز باید اشتراکات متفاوت و در نتیجه جمله‌های متفاوتی نوشته شود. مثلاً مریم ممکن است درباره اشتراکات خود با هم‌کلاسی‌هایش این‌طور بنویسد:
- کاترین: ما هر دو صبح زود از خواب بیدار می‌شویم.
- یوسف: ما هر دو یک برادر بزرگ‌تر داریم.
- زهرا: ما هیچ‌کدام غذاهای شور را دوست نداریم.
- مایکل: ما هر دو بعد از ظهرها پیاده‌روی می‌کنیم.
۴. وقتی فارسی‌آموزان برگه خود را کامل کردند، سر جای خود بنشینند. از آنها بپرسید بیشتر از کدام زمان دستوری برای فعل‌هایشان استفاده کرده‌اند (حال اخباری) و چرا (بیان واقعیت‌ها). چنانچه نیاز به توضیح داشتند با کمک نمونه‌های خودشان این موضوع را توضیح دهید.
 ۵. برای تلطیف فضای کلاس از هر یک از فارسی‌آموزان بخواهید به صورت تصادفی چند مورد از اشتراکاتشان را با فارسی‌آموزان دیگر بخوانند (خواندن همه اشتراکات زمان زیادی می‌برد و ممکن است

خسته کننده نیز باشد). البته می توانید پس از انجام این فعالیت، برگه ها را برای فعالیت های دیگر، بازخورد و یا انجام مطالعات خودتان جمع آوری کنید.

این بازی در سطوح پایین تر خصوصا پس از تدریس حال اخباری مناسب است، اما از آن می توان در سطوح بالاتر نیز برای مرور حال اخباری استفاده کرد.

نکته:

۲. آیا تو؟

- مواد آموزشی: کاربرگ (۲)
- دامنه فعالیت: کل کلاس
- سطح: مقدماتی، پیش میانی، میانی
- زمان: ۲۰ دقیقه
- نحوه اجرا: ۱. به هر یک از فارسی آموزانتان یک کپی از کاربرگ بدهید. از آنها بخواهید در کلاس بگردند و با کمک عبارت های داده شده در برگه و فعل حال اخباری، از هم کلاسی هایشان پرسش متناسب با آنها را بپرسند.
- به عنوان نمونه:

روی برگه نوشته شده: از عنکبوت می ترسد
 زهرا: تو از عنکبوت می ترسی؟
 ماریا: نه، نمی ترسم.
 زهرا: تو از عنکبوت می ترسی؟
 کاترین: بله، می ترسم.

به این ترتیب، زهرا در کاربرگ خود می نویسد: «کاترین از عنکبوت می ترسد.»

۲. به محض دریافت پاسخ «بله» برای یک پرسش، نام پاسخ دهنده در جای خالی نوشته خواهد شد و فارسی آموز به سراغ پرسیدن پرسش بعدی از سایرین می رود. بنابراین، در صورت مواجهه با پاسخ «نه»،

پرسیدن آن از دیگران تا یافتن فارسی‌آموزی که پاسخ مثبت بدهد، ادامه پیدا خواهد کرد.

۳. هر فارسی‌آموز با تکمیل برگه‌اش سر جای خود می‌نشیند. اگر فارسی‌آموزی نتوانست برای پرسشی پاسخ «بله» پیدا کند، می‌تواند با نوشتن «هیچ‌کس» در جای خالی و تغییر فعل از مثبت به منفی، برگه خود را تکمیل نماید.

۴. با توجه به زمانی که در اختیار دارید می‌توانید از فارسی‌آموزان بخواهید تعدادی از پرسش‌ها و پاسخ‌ها را در کلاس بخوانند.

نکته: همان‌طور که گفته شد، شما می‌توانید دریافت پاسخ «بله» را به یک نفر محدود کنید. در این صورت، فارسی‌آموزان فرصت بیشتری برای پرسش و پاسخ از سایر هم‌کلاسی‌هایشان در اختیار خواهند داشت. البته، با توجه به تعداد فارسی‌آموزان و فرصتی که در اختیار دارید، می‌توانید محدودیت فوق را برای این فعالیت در نظر نگیرید.

۳. پرسش‌ها و پاسخ‌های بله / خیر (۱)

مواد آموزشی:	کاربرگ (۳)
دامنه فعالیت:	گروه‌های کوچک
سطح:	مقدماتی، پیش‌میان
زمان:	۲۰ دقیقه
نحوه اجرا:	۱. کلاس را به گروه‌های سه یا چهارنفره تقسیم کنید.
	۲. کاربرگ را مطابق خط‌چین‌ها قیچی کنید. اکنون کارتهایی دارید که حاوی پاسخ‌های بله / خیر هستند.

۳. به هر گروه تعدادی از کارت‌های تولیدشده را بدهید. از فارسی‌آموزان بخواهید در مدت زمانی مشخص، با مشورت با یکدیگر برای هر پاسخ، یک پرسش مناسب بنویسند. بهتر است در هر گروه، یک نفر به عنوان منشی، پرسش‌ها را بنویسد.

۴. منشی هر گروه پرسش‌های طرح‌شده توسط گروه و سپس پاسخ‌های روی هر کارت را برای کلاس بخواند. سایر فارسی‌آموزان می‌توانند در مورد مناسب بودن یا نبودن پرسش‌ها نظر بدهد.
به عنوان نمونه:

پاسخ روی کاربرگ: بله می‌روم.
پرسش مناسب: آیا شما آخر هفته‌ها به گردش می‌روید؟

۴. پرسش‌ها و پاسخ‌های بله / خیر (۲)

مواد آموزشی:	ندارد
دامنه فعالیت:	گروه‌های کوچک
سطح:	مقدماتی، پیش‌میان
زمان:	۳۰ دقیقه
نحوه اجرا:	۱. کلاس را به گروه‌های سه یا چهارنفره تقسیم کنید. تعداد گروه‌ها باید زوج باشد.
	۲. اعضای هر گروه باید با کمک یکدیگر پنج پاسخ بله / خیر روی یک برگه کاغذ بنویسند و سپس برگه خود را با یک گروه دیگر مبادله کنند. برای انجام این کار بهتر است هر گروه یک منشی داشته باشد.
	۳. اعضای هر گروه باید با مشورت با یکدیگر برای پاسخ‌های موجود در برگه‌ای که دریافت کرده‌اند، پرسش‌های مناسبی پیدا کنند. منشی هر گروه وظیفه نوشتن پرسش‌ها را بر عهده خواهد گرفت.
	به عنوان نمونه:

گروه ۱: گروه ۲:

بله، پیاده می‌رود. آیا علی پیاده به مدرسه می‌رود؟

نه، تنها تمرین می‌کنم. آیا شما با دوستان فارسی
تمرین می‌کنید؟
بله، در رستوران شام می‌خورند. آیا آنها جمعه‌ها در رستوران شام
می‌خورند؟
نه، لباس‌های تیره دوست آیا شما به لباس‌های تیره علاقه
نداریم. دارید؟

۴. پس از اتمام زمان تعیین‌شده، هر گروه برگه‌های اولیه خود را از گروه
دیگر دریافت می‌کند. منشی هر گروه، باید پرسش‌ها و پاسخ‌ها را در
کلاس بخواند و سایر فارسی‌آموزان می‌توانند در مورد تناسب پرسش‌ها و
پاسخ‌ها اظهار نظر کنند.
از این فعالیت می‌توان برای سطوح بالاتر و سایر زمان‌های دستوری نیز
نکته: استفاده کرد.

۵. اطلاعات بیشتر لطفاً

مواد آموزشی:	کاربرگ (۴)
دامنه فعالیت:	دو نفره
سطح:	پیش‌میان، میانی
زمان:	۳۰ تا ۴۵ دقیقه
نحوه اجرا:	۱. کلاس را به گروه‌های دوفره تقسیم کنید. به هر گروه یکی از کارت‌های
تهیه‌شده از کاربرگ را بدهید.
	۲. فارسی‌آموز الف بر اساس کاربرگ، پرسش‌ها را می‌پرسد و فارسی‌آموز
ب سعی می‌کند به آنها پاسخ دهد. فارسی‌آموزان را تشویق کنید که فراتر
از پرسش‌های روی برگه، پرسش‌های دیگری نیز طرح کنند. برای
سطوح پایین‌تر شما می‌توانید پاسخ‌ها را نیز در اختیار فارسی‌آموز ب
قرار دهید. هر دو فارسی‌آموز می‌توانند برای یافتن پاسخ‌ها با یکدیگر

همکاری کنند. همچنین در سطوح بالاتر، فارسی‌آموزان می‌توانند پرسش‌های برگه را صرفاً به عنوان یک راهنما جهت پرسیدن پرسش‌های خودشان مورد استفاده قرار دهند.

موضوعات پیشنهادی: بخش اطلاعات فرودگاه / ایستگاه قطار

باجه فروش بلیت سینما / موزه / شهر

بازی

بخش اطلاعات یک مجتمع تجاری

پذیرش یک هتل

میز امانت یک کتاب‌خانه

بخش اطلاعات یک اداره / موسسه

میز منشی یک آموزشگاه

بخش پذیرش یک بیمارستان

۳. به فارسی‌آموزان فرصت دهید تا درباره موضوع خودشان با یکدیگر

صحبت کنند و بر اساس موقعیت مکالمه‌ای بسازند. آنها می‌توانند

گفتگوی خود را به صورت یک مکالمه تلفنی نیز تمرین نمایند. آنها را

در حین تمرین راهنمایی کنید تا از ساختارهای دستوری درست استفاده

کنند و پاسخ‌هایشان به پرسش‌ها مناسب باشد.

۴. هر گروه مکالمه خود را در حضور کلاس اجرا کند.

به عنوان تکلیف منزل می‌توانید از فارسی‌آموزان بخواهید این مکالمه را با

جزئیات بیشتر اجرا کرده و آن را به صورت ویدئو برای شما ارسال کنند.

پیشنهاد:

۶. دوستانتان را بشناسید

مواد آموزشی: کاربرگ (۵)

دامنه فعالیت: کل کلاس

سطح: پیش میانی، میانی

زمان: ۲۰ دقیقه

نحوه اجرا:

۱. به هر یک از فارسی‌آموزان یک کپی از کاربرگ بدهید و از آنها بخواهید در کلاس بگردند و بر اساس عبارت‌هایی که در خانه‌های کاربرگ نوشته شده، هم‌کلاسی‌هایشان را مورد پرسش قرار دهند. در صورتی که پاسخ دریافتی‌شان «بله» بود، نام پاسخ‌دهنده را در جدول خالی پایین کاربرگ و در خانه متناظرش بنویسند. چنان‌چه پاسخ دریافتی منفی بود، می‌توانند برای پرکردن آن خانه تا دریافت یک پاسخ مثبت، آن پرسش را از سایر فارسی‌آموزان نیز بپرسند.

۲. برنده مسابقه کسی است که زودتر به یکی از شیوه‌های زیر، خانه‌های جدول را پر کند. انتخاب هر یک از موارد بر عهده خود فارسی‌آموز است و در صورتی که در یکی از موارد به مشکل برخورد، می‌تواند مورد دیگر را امتحان کند:

الف. ۵ خانه در یک ردیف / یک ستون

ب. چهار خانه گوشه جدول

ج. خانه‌های هر یک از دو قطر جدول

۳. بعد از مشخص شدن برنده / برندگان، پرسش‌ها و پاسخ‌های فارسی‌آموزان را بررسی کنید.

- شیوه‌های دیگر: می‌توانید کاربرگ را خودتان بر اساس ویژگی‌های فارسی‌آموزانتان درست کنید.

- می‌توانید خانه‌های کاربرگ را بر اساس فعالیت‌هایی که در روزهای تعطیل مرسوم است نیز پر کنید.

به عنوان نمونه:

رفتن به کوه

پیاده‌روی کردن

خوابیدن تا نزدیک ظهر

رفتن به سینما

کمک کردن به خانواده

مطالعه کردن

انجام دادن کارهای شخصی

درس خواندن

۷. بیست سوالی (۱)

- مواد آموزشی: ندارد
- دامنه فعالیت: کل کلاس
- سطح: مقدماتی، پیش میانی، میانی، فوق میانی
- زمان: ۱۰ دقیقه
- نحوه اجرا: ۱. موضوعی مانند «افراد معروف»، «شغل‌ها»، «غذاها»، یا «حیوانات» را در نظر بگیرید. یکی از فارسی‌آموزان را انتخاب کنید. کلمه‌ای مرتبط با موضوع انتخابی روی یک برگه نوشته و به او نشان دهید. فارسی‌آموز مقابل کلاس می‌نشیند. فارسی‌آموزان دیگر با پرسیدن پرسش‌هایی سعی می‌کنند کلمه مورد نظر را حدس بزنند. فارسی‌آموز به پرسش‌های کلاس با پاسخ‌های بله / خیر پاسخ می‌دهد.
۲. اگر کلاس موفق شود با همان ۲۰ پرسش به کلمه مورد نظر برسد، کلاس برنده شده و اگر نتواند، فارسی‌آموز برنده است.

- شیوه‌های دیگر:
- فارسی‌آموز می‌تواند خودش کلمه مورد نظر را پیشنهاد بدهد.
 - برای سطوح بالاتر می‌توانیم محدودیت نوع موضوع را برداریم.

۸. بیست سوالی (۲)

- مواد آموزشی: تصاویر کوچک
- دامنه فعالیت: کل کلاس
- سطح: مقدماتی، پیش میانی، میانی، فوق میانی
- زمان: ۲۵-۱۵ دقیقه